

Sam Abrams

i els paradisos del sud

Sam Abrams presentava *El paradís de les paraules*, de Josep Piera, a l'antiga mesquita de la Xara –avui ermita catòlica–, en plena Valldigna de la Safor. Pel sud valencià comencen a passar últimament molts catalans –potser perquè els valencians hem començat a saber manifestar l'orgull de la nostra condició sudenca– i Abrams n'és un dels més reincidents.

—Però vostè és nord-americà, veritat, Sam?

—Sí, jo vaig néixer en un petit poble del sud de l'estat de Virgínia Occidental que es diu Beckley.

—En canvi, els orígens familiars el retornen al món antic europeu.

—Els meus avis paternals eren russos que havien sortit disparats a causa de la revolució soviètica cap als EUA l'any 1918. Els meus avis materns també constituïen una família emigrant, una família de romanesos que, quan l'àvia tenia dotze anys, va fer cap als EUA. Aquestes dues branques d'emigrants convergiren a Beckley, a 1.800 metres d'altitud –alta muntanya, doncs. Allà el pare havia heretat de l'avi un negoci de mobles i el 26 de juliol de 1952 hi vaig venir al món.

—I com va venir a Barcelona?

—Gràcies a una beca. Fent el batxiller superior en un internat del nord –allà, com aquí mateix, també calia aprendre l'accent del nord, és clar!–, tenia gana de veure món, de viure d'una altra manera, de deixar la família aparcada. I va sorgir la possibilitat de fer el tercer de batxiller superior a Barcelona. En arribar aquí, em vaig enamorar del país. Vaig tornar als EUA per acabar el batxillerat, però ben aviat me'n vaig venir a estudiar Hispàniques a Barcelona, i aquí em vaig quedar a viure.

—Quins foren els ressorts d'aquest enamorament?

—En aquest país em vaig trobar una realitat completament diferent de l'americana, i cal pensar que jo sóc de la generació que va conèixer el moment dolcíssim de postguerra on el mite de la tecnologia i el progrés estava en l'èsser. Tot el que eren formes de vida que provenien dels països d'origen s'havia de rebutjar i s'havien d'abraçar les formes modernes. Però la sopa de pollastre que feia la meua àvia era molt més saborosa per a mi que la sopa de sobre Knorr que feia la meua mare. I els jocs

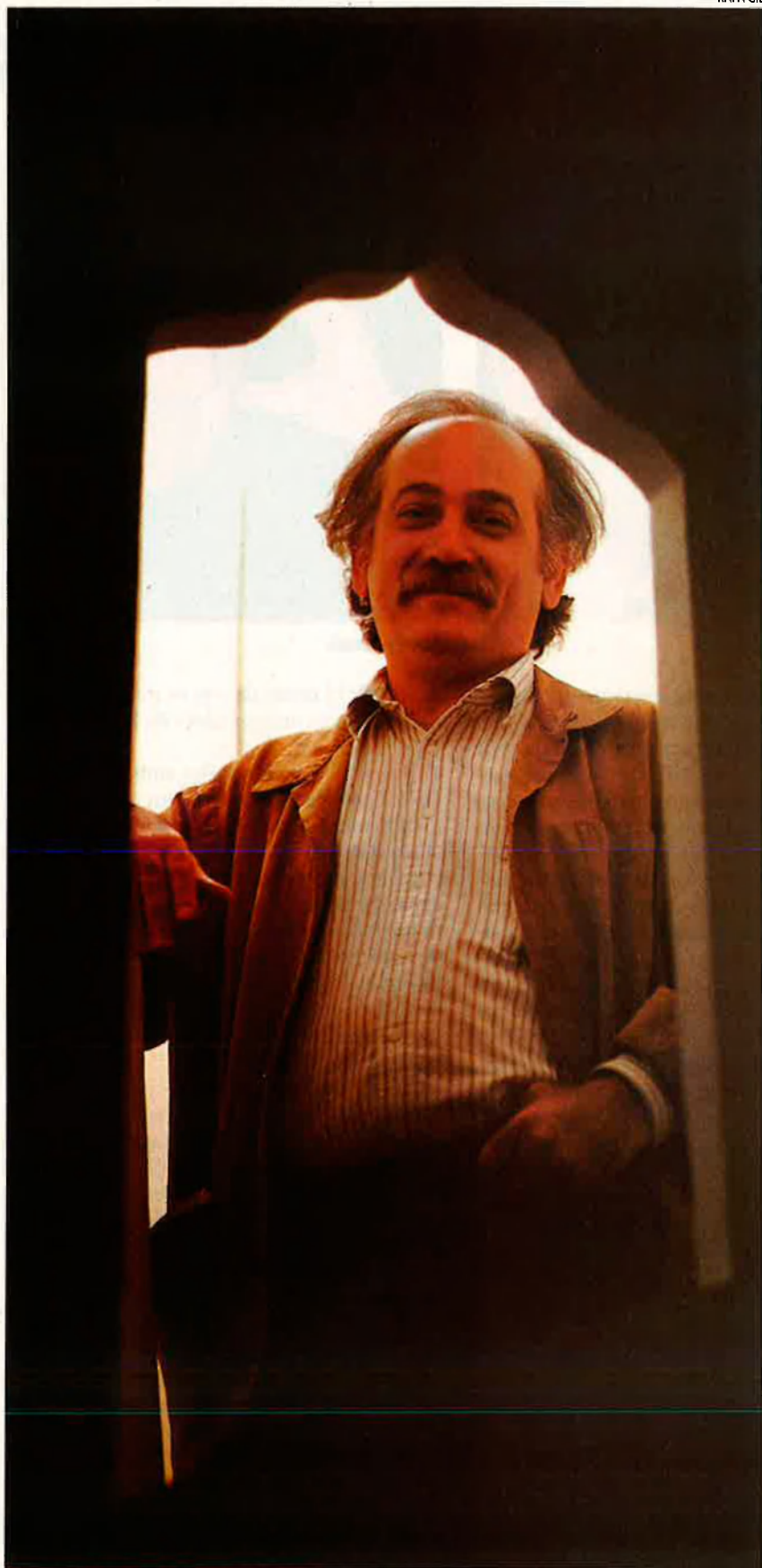
La presentació de la darrera obra de Josep Piera, a terres de la Safor, va comptar amb Sam Abrams com a mestre de cerimònia. Nascut a Beckley, a l'estat de Virgínia (EUA), Abrams valora el llibre 'El paradís de les paraules' al si de la literatura moderna catalana tot lligant-lo amb la dicotomia clàssica entre nord i sud.

imaginari de la meua àvia a partir d'un paper i unes tisores o a partir d'un branquilló i quatre pedretes eren molt més entretinguts que els dels pares, que es gastaven força diners per comprar-nos joguines. Aleshores per a mi venir a Europa, significava investigar i incorporar-me a aquesta herència que els meus pares sempre havien rebutjat, perquè els meus avis havien venut als meus pares la pel·lícula que Amèrica era un lloc fantàstic i es referien a Europa com a un lloc vell, caduc. Fins i tot la meua àvia va tenir un disgust en saber la meua tria barcelonina i em va dir: "Per quins set sous has d'anar allà a viure amb aquests morts de gana?" És fort, això! Fixa't que els meus avis mai no van arribar a parlar bé l'anglès i, en canvi, els meus pares no aprengueren mai ni una paraula de la llengua dels seus pares.

—Baixa ben sovint al País Valencià...

—Home, i tant! En aquests moments hi ha una gran vitalitat literària al País Valencià. I jo sempre he tingut una instintiva identificació amb aquest país perquè les coses que se'n puguin dir jo les puc traduir perfectament a la meua experiència. Fins i tot en l'aspecte literari: el País Valencià no té una gran capital cultural i aleshores, en principi, els escriptors valencians han girat entorn de Barcelona. A la cultura nord-americana passa exactament igual. Una de les branques més valuoses, si no la més valuosa, de la novel·la nord-americana d'aquest segle és la novel·la del sud –William Faulker, Carson McCullers, Flannery O'Connor, Katherine Anne Porter i un llarguíssim etcètera–, però es vertebra sens dubte a Nova York. A més, el País Valencià conserva un contacte molt directe amb la natura, amb la terra, i genera, per exemple, una cuina popular de grans refinaments, de la mateixa manera que en un dels pocs indrets nord-americans on es conserva una cuina regional i realment gustosa és també al sud. Després: el menyspreu pel sud –la gent de Barcelona va d'excursió o de vacances cap al nord– es reproduïx fil per randa al meu país. Hi ha molts paral·lelismes entre la vostra i la meua experiència vital en referència a la dicotomia nord-sud, i la meua decantació en aquest sentit és clara.

Instal·lats al jardí de casa Piera, a la Drova, la conversa continua al llarg de la vesprada. Sam Abrams, escriptor i professor de les més diver-

Sam Abrams assegura que el conflicte nord-sud als Països Catalans es pot extrapolar a tot arreu. Ell s'identifica amb el sud de Josep Piera.

ses matèries humanístiques —“el verb *to be* es pot presentar de maneres diferents però als deu anys de fer-ho ja no té cap alicient ni cap encant”—, s'expressa amb un rigor admirable, tot i que ell l'atribueca al pòsit de la cultura protestant nord-americana que l'ha marcat des de petit per damunt de la seua procedència jueva. Com a lector apassionat i creatiu de l'obra de Josep Piera, en diu de ben grosses, especialment d'*El paradís de les paraules*, tant que no puc estar-me de reproduir-ne algunes ací:

—Aquest és un llibre que pot servir d'estímul creatiu als poetes catalans en un moment que la poesia d'aquí s'ha tornar més aviat retòrica, grisa i convencional. Les circumstàncies poètiques actuals són prou semblants a les del noucentisme massa formalitzat, quan Marià Manent incorpora la poesia xinesa a la literatura catalana —a través de les versions angleses d'Arthur Wally, que ja havien produït una petita revolució dintre de la lírica anglo-americana— per tal de provocar-hi un estímul. I em sembla que *El paradís de les paraules*, en aquest tombant de segle, pot fer el mateix paper que Manent o Wally, en tant que aporta una poesia més contiguda, més concentrada, més transcendent i més propera a nosaltres.

—En la presentació destacades d'altres característiques del llibre.

—En primer lloc, cal subratllar-ne la creació d'una llengua literària modèlica, totalment normal. És una llengua molt callada però molt precisa i eficaç. Al cap de vint-i-cinc pàgines tens la sensació d'estar llegint qualsevol llengua europea, amb una tradició sòlida i ininterrompuda al darrere. En segon lloc, he de remarcar l'aposta que hi ha fet Piera a favor de l'assaig. Des de fa un colla d'anys l'assaig ha estat sobretot a les mans del món acadèmic i científic, mentre que a la resta dels països occidentals van decidir fa un parell de segles o més que l'assagisme era el món del pensament que havia d'estar a l'abast de tothom: llegible i amè, i, alhora, rigorós i ben documentat. I Piera, com abans altres grans escriptors rescata l'assaig d'aquest predomini o feu del món acadèmic i científic, per orinetar-lo cap al públic lector en general. I en tercer lloc, ressaltaria d'*El paradís de les paraules* l'intent reeixit de recuperar —en un país com aquest que es caracteritza per la pèrdua tremenda del sentit històric i de la tradició— una parcel·la de la història que ha estat oblidada sistemàticament: el ressó del el món àrab. Una senyora de setanta-quatre anys que ha llegit aquesta obra de Piera va sentir una profunda indignació i es va sentir estafada per tota una sèrie d'institucions perquè li havien amagat una part del seu patrimoni literari. Una cosa així em va succeir a mi als divuit anys quan vaig descobrir la literatura afroamericana que existia des del segle XIX i de la qual ningú no m'havia explicat res: em vaig sentir estafat.

Ignasi Mora